

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi H. C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
V ACa 297/23

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 18 marca 2025 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach toczącym się pod sygnaturą akt V ACa 297/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu H. C. - od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 5 kwietnia 2023 r. do dnia 12 listopada 2024 r;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. V ACa 297/23 nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

Marek Dobrowolski Paweł Wojciechowski Elżbieta Karska

UZASADNIENIE

H. C., (dalej: „skarżący”) w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 12 listopada 2024 (data stempla pocztowego k. 55 akt I NSP 441/24) wniósł o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach kwoty 20 000 zł, zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach kosztów postępowania, zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do wydania odpowiednich zarządzeń zmierzających do podjęcia bez zbędnej zwłoki odpowiednich czynności w sprawie o sygn. V ACa 297/23.

Skarżący wskazał, postępowanie apelacyjne trwa dłużej niż rok. Apelacja powoda wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 5 kwietnia 2023 r. Do dnia wniesienia skargi tj. 12 listopada 2024 r. w sprawie nie zostały podjęte żadne czynności zmierzające do jej rozpoznania.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia

sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy.

Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia

wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania apelacyjnego pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Odnosząc się do argumentacji podniesionej w odpowiedzi na skargę, Sąd Najwyższy podkreśla, że duży wpływ spraw nie może mieć zasadniczo znaczenia dla rozpoznawania spraw w rozsądnym terminie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 25 maja 2023 r., I NSP 12/23) i okoliczność ta nie zwalnia państwa z odpowiedzialności z tytułu przewlekłości postępowania. W orzecznictwie Sadu Najwyższego wskazuje się, że „Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 września 2023 r. I NSP 119/23). Podkreślenia wymaga, że dla oceny zasadności skargi na przewlekłość postępowania sądowego istotne znaczenie ma bowiem nie tylko czas trwania postępowania, ale przede wszystkim terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2023 r., I NSP 113/23).

Z analizy akt wynika, że sprawa została zainicjowana pozwem z 3 września 2020 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w Rybniku k. 3). Sąd Okręgowy w Rybniku 19 stycznia 2023. wydał wyrok w niniejszej sprawie o sygn. akt I C 2231/20. Apelacja powoda wpłynęła do Sądu Okręgowego 6 lutego 2023 r. (k. 222). 30 marca 2023 r. zarządzono przesłanie akt do Sądu Apelacyjnego w Katowicach (k. 229). Apelacja powoda wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 5 kwietnia 2023 r. (k. 230). 5 kwietnia 2023 r. wpisano sprawę do repertorium V ACa 297/23 oraz przedstawiono asystentowi sędziego celem

nadania biegu apelacji (k. 231). Zarządzeniem z 6 października 2023 r. nakazano doręczyć odpis apelacji stronie przeciwnej (k. 236). Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 3 listopada 2023 r. (k. 239). Pismo przygotowawcze powoda o ustosunkowaniu się do odpowiedzi na apelację wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 4 grudnia 2023 r. (k. 243). 5 grudnia 2023 r. został wylosowany sędzia referent (k. 245). Zarządzeniem z 12 grudnia 2023 r. nakazano skierować akta na kalendarz spraw oczekujących na wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego oraz zawiadomić strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy (k. 246). 15 lutego 2024 r. powód zapoznał się z aktami sprawy i wykonał z nich fotokopie (k. 247).

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach wystąpiła przewlekłość postępowania. Od wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego 5 kwietnia 2023 r. do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania 12 listopada 2024 r. upłynęło 19 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Katowicach podejmował w tym okresie jedynie czynności techniczne mające na celu organizację postępowania tj. doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej oraz wyznaczenie składu.

W zasadzie w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym nie podjęto żadnych czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy. Ponadto, w sprawie wciąż nie został wyznaczony termin rozprawy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach pod sygn. akt V ACa 297/23 wystąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. V ACa 297/23 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy

zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Sąd Najwyższy miał również na uwadze, że od chwili wniesienia pozwu 3 września 2020 r. do dnia wniesienia skargi 12 listopada 2024 r. upłynęły 4 lata i 2 miesiące. W związku z tym Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach.

Skarżący wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Rybniku z 23 lutego 2021 r. skarżący został zwolniony od kosztów sądowych w całości (k. 57). Sąd Najwyższy zaznacza, że skarżący nie wykazał jakie inne niezbędne koszty postępowania prowadzonego przez stronę osobiście poniósł w związku z przedmiotową skargą.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Marek Dobrowolski Paweł Wojciechowski Elżbieta Karska

[SOP]

[a.ł.]